

STADSARCHEOLOGIE GENT

Wondelgem, Vroonstalledries – Sint-Sebastiaanstraat, site de Liberteyt

20 december 2021

Archeologienota

DEEL 2 – PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

gent:

Colofon

Stad Gent

Departement Stedelijke Ontwikkeling – Dienst Stadsarcheologie en Monumentenzorg – Team Stadsarcheologie

Publicatiedatum

20 december 2021

Contact

Geert Vermeiren

Geert.Vermeiren@stad.gent

Tel. 09/2665781

<https://stad.gent/nl/cultuur-sport-vrije-tijd/cultuur/stadsarcheologie>

Postadres

Stad Gent – Dienst Stadsarcheologie en Monumentenzorg

Stadhuis, Botermarkt 1, 9000 Gent

Bezoekadres

Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge

Tel. 09 266 57 90

Inhoud

1. Administratieve gegevens/technische fiche	4
2. Synthese	5
3. Gemotiveerd advies en programma van maatregelen	7
3.1. Impactanalyse	7
3.2. Gemotiveerd advies	8
3.3. Programma van maatregelen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3.1. Randvoorwaarden	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3.2. Wetenschappelijke doelstellingen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3.3. Opgravingsstrategie, -methode en -technieken	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3.4. Criteria behalen onderzoeksdoel	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3.5. Criteria voor uitstel onderzoekshandelingen	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3.6. Timing	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3.7. Kostenraming	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3.8. Actoren	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3.9. Risicofactoren	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
3.3.10. Archeologisch ensemble	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

1. Administratieve gegevens/technische fiche

Projectcode	2022L145
Locatie	Oost-Vlaanderen, Gent, Wondelgem, Vroonstalledries, Sint-Sebastiaanstraat; site de Liberteyt
Kadaster/Afdeling/Sectie/Percelen	kad. Afd. 30, Sectie B , nr. 166K
Kadasterplan	Zie figuur 1
Bounding Box	104064.220012,197696.501949 : 104114.464661, 197790.824076
Erkende archeoloog	Geert Vermeiren OE/ERK/Archeoloog/2015/00011

Figuur 1: Situering projectgebied op de GRB basiskaart (AGIV GRB Basiskaart & Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

2. Synthese

Voor de opmaak van een aanvraag tot omgevingsvergunning voor de verkaveling van een deelgebied gelegen langsheen de Vroonstalledries en de Sint-Sebastiaanstraat dient een archeologienota opgemaakt te worden. Deze aanvraag behelst de verkaveling van een deel van het terrein waarop zich vandaag het woonzorgcentrum de Liberteyt bevindt, met als adres Vroonstalledries 22.

De projectzone situeert zich ten noordwesten van het historische centrum van Gent, meer specifiek in de deelgemeente Wondelgem, en bevindt zich buiten de vastgestelde archeologische zone van Gent. Op dit projectgebied stond in het verleden het voormalige rustoord en de school van Sint-Jozef, respectievelijk gesticht in de jaren 1830 en vanaf 1900 uitgebreid met grootschalige constructies.

De huidige parkeerzone wordt verkaveld tot een zone waarbij twee gebouwen voorzien worden evenals een groenzone. Volgens het gewestplan 'Gentse en Kanaalzone' ligt het project in een zone voor woongebieden. De totale oppervlakte van het projectgebied beslaat 16 092 m² en de af te splitsen zone voor verkaveling beslaat 2485 m². Gezien de perceelsoppervlakte van het projectgebied groter dan 3000 m² is, is een archeologienota waarvan akte is genomen bij de vergunningsaanvraag verplicht.

Tijdens het bureauonderzoek werden enkele onderzoeksvragen gesteld:

- > Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Er zijn weinig archeologische of historische gegevens gekend over de site. De historische gegevens beperken zich tot het cartografisch materiaal vanaf de figuratieve kaart van onroerende goederen in Wondelgem, opgemaakt door Pieter De Buck en Francies Horenbault in april 1576 (Rijksarchief Gent, VZ1 – 421). Hierop is het open karakter duidelijk zichtbaar. Daaropvolgend kaartmateriaal geeft over het algemeen hetzelfde beeld. Vanaf 1900 is duidelijk een kentering zichtbaar. De topografische kaart uit 1904 geeft een eerste grootschalig complex weer binnen het projectgebied wat bevestigd wordt door karter kaartmateriaal en luchtfoto's. In 2007 werd het geheel afgebroken, het terrein ingericht als parkeerzone en in de directe omgeving werd een nieuwbouw voorzien.

Ter hoogte van het projectgebied zelf zijn geen archeologische gegevens gekend.

- > Zijn er gegevens gekend over de eventuele verstoring van de bodem?

Het projectgebied kende bebouwing voorafgaand aan de grootschalige constructie van het rustoord. Deze verspreide bebouwing kan vastgesteld worden op het historisch kaartmateriaal. Door de bouw rond 1900 van het 'rustoord Sint-Jozef' werd de toen aanwezige bebouwing afgebroken om plaats te maken voor deze nieuwe constructies.

De grootschaligheid van de bebouwing uit 1900 en later, evenals de sloopwerken, hebben er hoogstwaarschijnlijk voor gezorgd dat er geen relevant bodemarchief bewaard is in deze zone.

- > Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het projectgebied?

Het uitgevoerde bureauonderzoek geeft een variërend beeld. Onderzoek dat in de min of meer directe omgeving werd uitgevoerd geeft een beperkt aantal sporen. Te Vroonstalledries 1 werden, niet erg diep onder het maaiveld, restanten aangetroffen van meerdere occupatiefasen in de overgang van de volle naar de late middeleeuwen en in de late middeleeuwen. Verdere aanwijzingen zijn er in de directe nabijheid niet.

Meer naar het noorden is er de site van *Hoeve Dossche* waarrond reeds heel wat historisch onderzoek werd verricht en die de site linkt met de oudste bewoning rond de dries.

Ten noordwesten van het projectgebied bevindt zich ten slotte de site Lange Velden. Hier werden sporen aangetroffen die de site terugbrengen tot in de late bronstijd-vroege ijzertijd. Voor de projectzone is het verwachtingspatroon eerder beperkt.

> Wat is de impact van de geplande werken?

Het betreft hier een verkavelingsvergunning, waardoor rekening moet gehouden worden met een volledige verstoring van het projectgebied.

> Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek kan na afweging gesteld worden dat indien er al een archeologische site aanwezig was ter hoogte van het projectgebied, de bebouwing en afbraak van structuren sinds 1900 deze dusdanig hebben verstoord.

> Is het nodig andere vormen van vooronderzoek in te schakelen om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden?

Gezien de resultaten van het bureauonderzoek lijkt het ons niet aangewezen een bijkomend archeologisch traject te voorzien.

Algemeen kan gesteld worden dat met dit bureauonderzoek gepoogd is een antwoord te formuleren op het belang van het projectgebied voor de ontwikkeling van dit deel van Gent en meer specifiek voor de deelgemeente Wondelgem. Er werd bekeken of er nog eventuele relevante sporen van de gebruiksevolutie en de landschapshistoriek op het terrein zouden bewaard zijn.

Op basis van dit uitgebreide bureauonderzoek kunnen we stellen dat na het assessment van de historische, cartografische en gekende archeologische gegevens er geen kenniswinst te boeken valt in deze zone aangezien het eventueel nog aanwezige archeologisch potentieel door de grootschalige bouwcampagnes verstoord werd.

3. Gemotiveerd advies en programma van maatregelen

3.1. Impactanalyse

De noordwestelijke hoek van het grote perceel Afdeling 30, Sectie B, 166k (16 092 m²) wordt afgesplitst. Dit nog niet bebouwd stuk is 2485 m² groot. De verkaveling zelf zal geen impact in de bodem veroorzaken. De plannen voor een SVK-Woonmodel op deze plek wel.

Aangezien het een verkaveling betreft dient in deze archeologienota rekening gehouden te worden met een volledige verstering van het archeologisch bodemarchief.

Een deel van de bestaande parking, behorende bij het woonzorgcentrum wordt afgesplitst. Hierbij worden twee zones voorzien voor de inplanting van gebouwen. Deze zullen zich situeren in de hoek Vroonstalledries – Sint-Sebastiaanstraat. Het te bebouwen lot beslaat 1809 m² en wordt voorzien van twee constructies, één met maximaal 3 bouwlagen, de andere met maximaal 4 bouwlagen. Errond is nog groen voorzien.

Het zuidelijke deel langsheen Vroonstalledries beslaat ca. 641 m² en wordt voorzien als groenzone.

Figuur 2: Uitsnede uit het bouwplan met aanduiding van de nieuwe percelering (Sogent)

3.2. Gemotiveerd advies

Rekening houdende met de criteria uit de Code Goede Praktijk (CGP), hoofdstuk 5.2, werd de noodzaak tot verder vooronderzoek afgewogen:

> Landschappelijk bodemonderzoek:

Cfr. CGP 7.3: Het landschappelijk bodemonderzoek heeft als doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door een gerichte staalname.

Voor dit project aan de Vroonstalledries zal een landschappelijk booronderzoek weinig zinvolle kenniswinst kunnen leveren gezien de hoge graad aan verstoringssimpact die de afgebroken (2007) 20ste-eeuwse constructies zullen aangericht hebben. Onderzoek in de nabije omgeving (De Logi & Messiaen, 2015) leerde dat het relevante archeologisch bodemarchief niet diep bewaard zit.

> Geofysisch onderzoek

Cfr. CGP 7.4: Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten.

Dit type onderzoek zou gezien de bestaande toestand van het terrein, dat reeds onderhevig is geweest aan verstoringen geen zinvolle resultaten opleveren.

> Veldkartering

Cfr. CGP 7.5: Veldkartering heeft tot doel om relevante archeologische indicatoren te zoeken door een visuele inspectie van een terrein.

Gezien het projectgebied nagenoeg volledig verhard/bebouwd is (geweest), is veldkartering niet nuttig om archeologische informatie te verzamelen.

> Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Cfr. CGP 8.4 en 8.5: Het verkennend archeologisch booronderzoek heeft als doel archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Het waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel reeds opgespoorde archeologische sites te evalueren door middel van boringen.

In het geval van het project Vroonstalledries, Liberteyt is een prospectie met als doel de lokalisatie en waardering van steentijdvindplaatsen niet van toepassing.

> Proefsleuven en proefputten

Cfr. CGP 8.6: Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

Op basis van het gevoerde bureauonderzoek, waaruit blijkt dat het merendeel van de geplande werken zullen plaatsvinden binnen reeds geroerde grond, en de verwachtingen van eventueel bewaard bodemarchief laag worden ingeschat, is deze onderzoeksmethode niet van toepassing.

Na afweging van de hierboven vermelde onderzoeksmethodes, wordt aldus geen archeologisch vooronderzoek aanbevolen. Het belangrijkste argument om af te zien van een vooronderzoek is de kosten-baten analyse op basis van de vermoedelijk zeer beperkte kans op kenniswinst.

Deze aanbeveling werd getoetst aan de 4 criteria opgenomen in de Code van Goede Praktijk artikel 5.3:

- mogelijk
- nuttig
- schadelijk
- noodzakelijk

Op basis van het bureauonderzoek en de wetenschap dat bij verder onderzoek geen waardevolle kennisopbouw kan gedaan worden, stelt Stadsarcheologie Gent geen archeologisch (voor)onderzoek voor, voorafgaand of gepaard met de werken. Het assessment van de historische, cartografische en gekende archeologische gegevens doet vermoeden dat er geen aanwijzingen zijn voor het aansnijden van eventueel bewaard archeologische bodemarchief bij de uitvoering van het project.